

τις ἀλήθειες. Ὅσοι τις περιφρονῶν καὶ νομίζουσι ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνο τοῦ κέφι τους νὰ τις παραδέχονται ἢ νὰ τις ἀρνοῦνται, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ εἶναι πάντα ἀνεδαφικοί καὶ καταδικασμένοι νὰ παρίστανται σὲ συχνὰ καὶ ἀνάγια τῶν σχεδίων καὶ τῶν ὄνειρων των.

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

Freiburg Γ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ο ΘΕΝΟΣ

«Κι' ἂν ἐρημος στήν ξενιτιά γυνάω, νὰ εἶσω ξέρω. Κάνω δικό μου καὶ δικιά τὴν κόρη καὶ τὸ γέρο».

Κόνεφα μουσαφίρης Σὲ σπύτι ἀρχοντικό Γλεντζὲς ὁ νοικοκύρης Κ' ἔχει κρασί καλό.

Ἔχει καὶ νόφη χήρα Πὸν στρώνει τὸ σουφρᾶ, Στενάζει ἢ κακομοίρα, Γι' ἀντρα θὰ πάγη κρά.

Τὰ μάτια δὲ σηκώνει, Κι' ἂν τῆς κροφομιῶ Γυρίζει καὶ μιλῶναι Τρίω χρονῶ ἀφηνό.

Καλὸς ὄρισος, κόπιασε.. Κόψε, νόφη, φροιά, Κόβει, μὰ καθὼς τῶπιασε Τῆς σείεται τὸ βυζί.

Νόφη, κρασί σὸ πὸ Ρίχνει καὶ κοκκιρίζει —Κερά μου, φτάνει αὐό... Κι' αὐτὴ τὸ ξεχειλίζει.

Κ' ὄστερα σφραγίσει Γιομάτη μιὰ ποιήρα —«Τοῦ μουσαφίρη!» Βίρα, Καὶ σὸ σουφρᾶ τὸ χύνει.

Καὶ τὸ μικρὸ φωνάζει —«Μάνα κασιὸ Κι' αὐτὴ

Τοῦ δίνει, μὲ κοιτάζει, Τῆπιξε τὸ παιδί.

—Σήκω, νόφη, τὰ πιάτα. —Σήκω, κερά, τὰ μάτια. Σηκώνει καὶ τὰ πιάτα, Παίζει ἐλαφρὰ τὰ μάτια...

—Ἀπόψε θὰ πάη γόνα, Κούτσουρα στὴ φωτιά! Ἀυγιάται σὰ γοργόνα, Μοῦ ρίχνει μιὰ ματιά...

—Ταχειά, νόφη, θὰ φτειάξης Τριφτάδες, λουκουμάδες — Βοσροῖά μου νὰ λυσσάξης, Μὴν πάρητε βροχάδες

Γιατ' εἶμαι μουσαφίρης Σὲ σπύτι ἀρχοντικό, Γλεντζὲς ὁ νοικοκύρης Κ' ἔχει κρασί γλυκό.

ΒΑΣΗ-ΛΑΚΗΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩ ΚΟΣΜΟ

Η ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ὁ κ. Δημήτριος Ἀστεριώτης ἔ, μὲ τάληθινὸ τοῦ τῶνομα, ὁ καλὸς καὶ φωτισμένος φίλος τῶν ἐλλληνικῶν πραγμάτων, ἔ κ. Philéas Lebesgue, σὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ Mercure de France, μιλώντας γὰ τὰ δικὰ μας, δίνει σὲ δυὸ τρεῖς γραμμὰς ἕνα ὄρατο κ' ἕνα σωστὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ Ἀριστοτέλη Βαλαωρίτη. «Ὅσο κι' ἂν θέλησε μὰς λέει — ὁ βολταϊρικὸς Ροῦθὸς νὰ μὰς δείξη πόσο μακριὰ ἀπὸ τοὺς κλασσικὸς στέκει ἡ τέχνη τοῦ μεγάλου Ἑπαιρώτη, ἐπηρεαζομένη καθὼς εἶναι ἀπὸ τὸν Οὐγκώ, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ θεωρήσουμε τὸ Βαλαωρίτη κληρονόμο, ἀπὸ τοὺς πρὸ κοινοῦ, τοῦ γέρο Ὀμηροῦ. Κανεὶς δὲν εἶναι ἐπικώτερος — ὄνομα καὶ πρῶμα — ἀπὸ τὸ Βαλαωρίτη, τόσο μὲ τὸ βαθύ του αἰσθητικὸ ὅσο καὶ μὲ τὴν εἰκονογραφικὴν του δύναμη καὶ μὲ τὸ ὑπερέξοχο χάριμά του νὰ ἐμφυχῶνῃ καὶ τᾶψυχα. Τὸ ὕψος ποὺ μεταχειρίζεται εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τῶν κλέφτικων τραγουδιῶν Φυσικὴ του ἀτμοσφαῖρα ὁ ἐνθουσιασμὸς. Ἀπὸ τὸ ἔργο του γεννιέται μιὰ ξεχωριστὴ ἐντύπωση ρομαν-

τισμοῦ, μὰ ρομαντισμοῦ αὐθάρμητου, ζωντανῦ, ὄχι τεχνητοῦ καὶ προμελετημένου.»

Γιὰ τὴ «Μεγάλη Αὔρα» τοῦ Σκίπη : «Ὁ Σωτήρης Σκίπης πρέπει νὰ χαιρετιστῆ ὡς ἕνας ἀληθινὸς λυρικός. Μιὰ δύναμη μέσα σὸ λόγο του μὰς δείχνει πὼς ῥεῖε στίς φλέδες τοῦ ποιητῆ ἡπειρώτικο αἷμα. Καθὼς καὶ ὁ δίκαια ἐγκωμισμένος ποιητὴς τῆς Ἀργῆς (ἔ κ. Βλαστός), ποὺ τὸ ταλῆντο του συγγενεῖ μ' ἐκεῖνο τοῦ Swinburne (τοῦ μεγάλου Ἀγγλοῦ ποιητῆ), καὶ ὁ Σκίπης τὰ ῥεῖε ὄλα τὰ μυστικὰ τῆς τέχνης ὅμως ἢ συγκίνησῃ του εἶναι ἐσωτερικώτερη, μουσικώτερη, καὶ ἀμεσώτερα ὀπτικῆ. Ὁ Ἑρμῶνας εἶναι ποικιλώτερος, γιὰτὶ πολλὰ εἶδε καὶ πολλὰ διαβάσε. Ὁ Σκίπης εἶναι πρὸ συγκεντρωμένος, καὶ ὁ στίχος του εἶναι σὰ νερό ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ τὴ ράχη τοῦ βουνοῦ Ἰσα πρὸς τὴ θάλασσα. Ἡ Μεγάλη Αὔρα δικαιολογεῖτὸν τίτλο τῆς. Περνάει μὲς ἀπὸ τὰ ποιήματα τοῦτα ὄλας οἱ μεγάλες αὔρες τῆς ζωῆς. «Τὸ τραγοῦδι τοῦ ξένου», ἢ «Νοσταλγία», τὸ «Τραγοῦδι τοῦ Ἀρρωστοῦ», γιομάτῃ βαθειὰ συγκίνηση, ποὺ σπανικὸ φτάνουσι σ' αὐτὴ οἱ νεοῦλλητες ποιητὲς ἀπὸ τὸν κερὸ τοῦ Κάλθου Καὶ τὴ λυρικὴ εὐνοχία στὴν «Κόμη» τῆς Βερενίκης, στοὺς «Ρυθμοὺς τῶν δακρύων!» Ὁ Σκίπης εἶν' ἕνας ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ πειράχθη, μέσα στὴ νέα γλῶσσα, νὰ ἐκκαθάρῃ τὴ δύναμη καὶ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀρχαίας, μ' ὄλα τὰ κᾶτι τ' ἀλλοιωτικό, τὸ κᾶτι τὸ ρομαντικὸ, στὴν καλὴν ἡμασία τῆς λέξης, ποὺ κρατᾶται μέσα τους. Μουσικὴ καὶ ὄνειρο καὶ κᾶτι τὸ ἐκστατικὸ καὶ θεοκεντρικὸ καὶ παθητικὸ νὰ τὸ χαρακτηριστικὸ του γνώρισμα.»

Τὸν ποιητὴ Γιάννη Περιγκλίτη ὁ Ἀστεριώτης χαρακτηρίζει ὡς Βυζαντινὸν ποὺ θὰ εἶχε γὰρ τὸν τροφὸ τὸν Κρυσταλλῶ. Γιὰ τὸ «Τρελλὰ τραγοῦδι», τὴ δεύτερη σειρά τῶν «Ὀρμίων» γραμμὰς ποὺ εἶναι μετρημέναις μελωδίαις, κάπως ἀόριστοι, καὶ κᾶποις μελαγχολικὰ χρωματισμέναις, εἶδω κ' ἐκεῖ λεπτὰ ξεχωρισμέναις ἀπὸ τὸ ἐρωτικὸ ἢ τὸ νοσταλγικὸ ὄνειρο. Ἡ θαλασσα εἶναι κοντὰ, καὶ μέσα ἀπὸ τὴς ρίμες του, ἀντηχεῖ σὸ τραγοῦδι του μὰ τὴ φορὰ τούτῃ τὸ γενέθλιο νησί καὶ τὸνεῖρο ποὺ ἀνκαθρῶζει ἀπὸ κείνο τοῦ προμηθεύουσι τὸ θέμα του. Ὁ ποιητὴς αὐτὸς ἔχει χάρη, ἀέρινος, ἀγνός. Ἑλληνας

τὸ κικιρίκι ! ποὺ σ' ὄλη τὴ σκάλα τὸν ἀκούσανε καὶ σκάσανε τὰ γέλια...

— Ἐπυρέωσε πιά, κυρά ! καιρὸς νὰ φύγουμε ! Ὅσο νὰ ξαναλαλήσῃ ὁ γέρο κόκκορας πάει νὰ φύγῃ τὸ βαπόρι — φώναξ' ὁ Ἀράπης ἀπ' τὴ βάρκα του.

— Ἔλα πιά, μαμά, φώναξε καὶ ὁ Γιάννης· βλέπω μ' ὄλας σου τίς βιάσεις δὲν ἔχεις ὄρεξη νὰ ξεκολλήσῃς. Σένα περιμένει ὁ βαρκάρης...

— Δὲν ἔχουμε τώρα καιρὸ... τὴν Ἀθήνα, γιατρέ μου, τὰ ξαναλέμε. Δόξα σὸ Θεὸ δὲ μούγεινε καμιὰ σφοδρά, γιὰ νὰ χτυπῶ τὸ κεφάλι μου μὲ τοὺς χωριάτες... Παιδιαλίσια πράματα, καλέ, πούπρεπε νὰ πάρουν τέλος...

— Ἔ κυρά ! θάρρης ἀπόψε : ὁ Ἄσος σφουρίζει !

— Πᾶω ! γιατρέ σ' ἀφίνω γιὰ ! Μὲ τὸ καλὸ νὰ σὲ ξαναῖδῶ !.. Ἔχε γιὰ, Ζαφειρίδη μου... εἶμαι λίγο κακιομένη μαζί σου !

— Μὲ μένα ; γιατί ; μὴν τύχη ποὺ μιλήσαμε...

— Ὄχι ἀδερφέ ! φώναξ' ὁ γιατρός. — Ὅσο νὰ πάρῃς καὶ σὺ τὸ συχωροχρητὶ ἢ φύγῃ τὸ βαπόρι. Ἄσ' τοὺς μὲ τὸ καλὸ νὰ πᾶν ! Στὴν Ἀθήνα τὰ ξεδιαλύετε... Ἔχε γιὰ, κερά μου ! Παιδιά καλὸ

κατευόδιο !

— Σταθῆτε, κυρία Σεβαστή, νὰ σὰς βοηθήσω...

— Ὅχι, ὄχι ! Σούπα εἶμαι κακιομένη ! Ἔλα, Γιάννη, δὲ μὲ βοηθᾷς τὸ λοιπὸν ;

Ὁ Γιάννης βόηθησε τὴ μηχανὰ του νὰ μπῆ στὴ βάρκα καὶ στὴ στιγμὴ σαλπάρανε. Μ' ὄλη τὴ λύπη καὶ τὴ σκῆση ποῦχε, θρονιάστηκε, κατὰ τὴ συνήθεια του, τιμονιέρης, καπετάνιος τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, ὅπως τὸν ἔλεγ' ὁ Ἀράπης...

— Ἔχε γιὰ, Θόδωρε ! — φώναξ' ἀπὸ μακριά, σειῶντας τὸ μαντύλι του. — Τὰ βιβλία ποὺ σούταξα θὰ τὰ στείλω !

— Καλὸ, καλὸ ! Τὰ περιμένω !

— Ἄκου με ! — τοῦ φώναξ' ὁ γιατρός, κἀνοντας τὴν παλάμη του ὡς τουρμπέτα — Ὅ,τι ἀφῆσες σὺ θὰν τᾶποσῶ γώ ! Τᾶκουσε, μωρέ ; Θὰ βῆνω τὰ δυνατὰ μου !

Ἡ βάρκα γοργῶν χάθηκε τὸ μπροστὰ τους, φτάνοντας τὸ βαπόρι. Ὁ Θόδωρος γύρισε μὲ τὸν γιατρό στὸ τραπέζι τοῦ καφεῖου, στεναχωρημένος, λυπημένος, ὡς καὶ κρῦο νῆσιωθε στὴν καρδιά του. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ γιατρός, ὁ γλεντζὲς, ποὺ τὸ κοροῖδευτικὸ χαμογέλιο μιὰ στιγμὴ δὲν τρύλειπε, πρώτῃ φορὰ καὶ αὐτὸς φάνηκε ψυχρὸς καὶ συλλοισμένος.

Μείνανε λίγα λεπτὰ βυθισμένοι στίς σκέψεις τους ἀμίλητοι...

— Καλὴ συντροφιά χάσαμε, νὰ παρ' ἡ ὄργη ! εἶπε στὸ τέλος ὁ γιατρός καὶ σηκώθηκε νὰ φύγῃ.

— Μὰ πὲς μου, κλήθαια, γιατρέ, πὼς φύγαν ἔτσι βιαστικὰ ; Σέρις χτίς, σὸ γυριστὸ μας ἀπ' τὸ Φανάρι, τράβηξα μὲ τὴ βάρκα ἴσα σὸ Λευτράκι, δὲ βγήκα στὸν Κάβο, νὰ ἰδῶ τί γίνεται. Νὰ σὰς πῶ εἶχε καὶ δικίω ἢ γριά, γιὰτὶ μὲ τὴν ἀργοπορία μας θὰ βγήκ' ἡ ψυχὴ τῆς. Ἔξινη, πιστεύω, καμιὰ σαγηνὴ σὸ σπύτι μὲ τὸ Γιάννη !..

— Ὅχι, ἀδερφέ ! Στὸ ὄρολο Γιάννης καὶ Μαριὼ κάνανε τίς σαγηνές ! Διζολοκατεργαχῆ καὶ σὺ ποὺ μού κάνεις πὼς δὲν καταλαβαίνεις ! Τὶ ἄνεμο, μωρέ, τὸν ἀφήσατε νὰ γυρίσῃ μοναχὸς μ' ἕνα ὄμορφο κορίτσι ; Ὅχι τᾶφαια, τᾶχτες, νᾶγιάτη ;

— Τὸν ἀφήκαμε, λέει ; χαλάσαμε τὸν κόσμο νὰ τὸν πάρουμε μαζί μας καὶ δὲν ἤθελε. Μπορούσαμε, σὰ μικρὸ παιδί, νὰ τὸνε δίσωμε ; Δὲν τὸ ξέρατε, τώρα, τὸ γενέθλι τοῦ Γιάννη ; Τὸ μῆκε, σῶνε καὶ καλὰ, νὰ γυρίσῃ πεζός, νὰ πάρῃ τὰ κοροβοδία. Ἐπειτα καὶ ἡ συτοφραδα κείνη μοναχὴ τῆς προσφέρθηκε νὰ πᾶν ἄνεμα !

— Λὲς νὰ τᾶχα ἄλληλινα ;

ἀπὸ καλὴ σκοπία, μὲ τὰ μᾶτια γυρισμένα πρὸς τὴν Γαλλίαν τοῦ Σολωμοῦ.»

Γὰρ τὸν Παπαδικιάντη ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τῆς γαλλικῆς μεταφραστικῆς τοῦ διηγηματικῶν ἀπὸ τὸν κ. Jean Bargas, ὁ κ. Lebesgue, σημειώνει δύο ὀνόματα πού ὄσα μεγάλα καὶ διαφορετικὰ κι ἂν εἶναι, πάντα ἔχουνε περιστῆ ἀκλόγια μὲ τὴν ὁμορφίαν τοῦ ἔργου ἐκείνου. Νεοέλληνα Δοστογιέσκην τὸν ὀνομάζει, καὶ τὸ χριστιανικὸ στοιχεῖο τῆς ψυχῆς τοῦ συγγραφέα τοῦ «Φωχὸ Ἅγιου» καὶ τῆς «Ψυχῆς τὸν κῆρ» σωστῶ καὶ θυμηθῆ τὸ Βερλαίν ἀρτίως, λέει, τὸ ἔργο τοῦ Παπαδικιάντη ἔχει τὰ ἰδιαιτῆματα τοῦ δὲν ἔχει τὴν κίνηση τῆς ζωῆς πού δαίχεται στα ὠρεῖα διηγήματα τοῦ Ἀργύρη Ἐφραλίδη (καὶ τὴν ῥομὰ ἀπὸ τῆς ἀφορμῆς τοῦ ἀλλοῦ Κονταρὰ μεταφρασμένου γαλλικά, τὴν τελευταίαν ἀπὸ τὸν Hubert Pernot), μῆτε τὴν εἰκονογραφικὴ δὴναμη τοῦ «Ζητιάνου» τοῦ Καραβίτου. Ἀλλὰ τὸ ἔργο εἶναι γρηπτευτικὸ σὺν ἀνιθιμένο μονοπάτι τὴν ἀκρογιαλιά.» Κατὰ τὸν κ. Lebesgue τὸ ἔργο τοῦ Παπαδικιάντη συγγενεῖται μὲ τὸ διηγηματογραφικὸ ἔργο τοῦ Βικέλα. Στὸ θάνατο τοῦ Βικέλα ἀφαιρῶναι χαρακτηριστικὴς γραμμὴς. Μὰ ἔχει λάθος ἴσταν γραφῆ πὸς ὁ «Λουκῆς Λάρας» εἶναι γραμμένος σὲ γλῶσσα δημοτικῆ. Κι μιλώντας, ἀπάνου σὲ ἄλλα καὶ γιὰ τὴν «Κληρονομία» τοῦ Βαρλένη ἐκινεῖ τὴ δὴναμη τοῦ λόγου τοῦ συγγραφέα καὶ τὴ φωνὴ τοῦ τὴν πατριωτικῆ. Ὁ Γάλλος κριτικὸς βρίσκει πάντα ἕνα καλὸ λόγο γιὰ ὄσους ἰργάζονται διανοητικὰ καὶ δουλεύουνε γιὰ τὸν πλουτισμὸ καὶ τὸ δυνάμωμα τῶν ὠρεῖα μας γραμμάτων.

Τελευταία εἶδε τὸ φῶς καὶ βιβλίον ὀλόκληρον γιὰ τὸ Philéas Lebesgue συνθιμένο ἀπὸ τὴν κ. P-M-Gahisto, πού πλατιά καὶ βαθιὰ μᾶς μιλεῖ γιὰ τὸ συγγραφέα καὶ ξεδιπλώνει μπροστὰ στὰ μάτια μας τὴν ψυχὴ του. Μὰ γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ εἰπίζουμε πὸς θὰ μιλήσῃ ξεχωριστὰ καποῖες συνεργᾶτες τοῦ «Νουμᾶ».

### ΟΤΙ ΘΕΛΑΤΕ

— Τὸ δεύτερον ἄρθρον ἀπὸ τὴν κριτικὴ σειρά τοῦ λογογράφου νὰ γράψῃ: ὁ κ. Κωστῆς Παπαμῆς θῆναι «ἡ ἰδέα τῆς γυναικός» καὶ θὰν τᾶρχινῆσουμε στὸ «Νουμᾶ» ὕστερ' ἀπὸ ἕνα δὺ φύλλα.

— Ἐνενηντὰ ἔξη μέρες, μωρολόγησε μέσθ στὴ Βουλῆ, ἔδωκε ὁ κ. Παπαμῆς, γιὰ νὰ συντάξῃ τὴν ἐκθεσὴ του γιὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία. Ἐνὸς οἱ κριτικὲς, λέει, ἔδωσαν ἔξη μῆνες. Γιὰ φανταστῆτε!

— Στὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ Σμυρνιῦ «Ἐργάτη» (ἀριθ. 16) διαβάσαμε ἕνα ἔξοχο ἄρθρον γιὰ τὸν Τουρκικὸ στρατὸ, πού ἀνακατώηκε, φαίνεται, σὲ κάτι ἀντισυνταγματικὰ καμῶματα. Νᾶ, καὶ μερικὰ κομμάτια ἴπ' αὐτὸ τὸ ἄρθρον:

— «Φωνάζετε γιὰ σεβασμὸ πρὸς τοὺς Νόμους, γιὰ Σύνταγμα, γὰ Ἐλευθερίαν καὶ Ἰσότητες. Μὰ ποῖς θὰν τὰ φυλάξῃ; ἀπὸ ὄφου σεῖς πρῶτοι μᾶς δαίχνατε τὸ κακὸ παρὰδειγμα;

— «Δουλεύουμε καὶ πηχρῶνουμε ὄρους γιὰ στρατὸ. Μὰ τὸ στρατὸ τὸν θέλουμε νὰ φυλάξῃ τὸ ἔθνος ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς ἐχθροὺς του κι ὄχι νὰ μᾶς κάνει μελίχμα μὲ τὰ νουμῆτικα καὶ εἰς σακκῆρας του». Ἐτοῖ μιλῶν τὰ πᾶλαια καὶ οἱ ἀληθινὴν λεύτερες ψυχῆς.

— Ἐχουμε ὄμως κ' ἕνα παράπονον μὲ τὸ Σμυρνιῦ «Ἐργάτη» καὶ τοῦ τὸ λέμε. Στὸ ἴδιον φύλλον πού δημοσιεῖται αὐτὸ τὸ ἔξοχο ἄρθρον, δημοσιεῖται ἀπὸ τὸ «Νουμᾶ» τὸ «Σουλιώτοπούλου» τοῦ Βλαχγιάννη, ὄχιως νὰ λέει ποῖαν εἶναι καὶ ἀπὸ πού τὸ παίρνει; Τέτια ἄτοπα νὰ μὴν τὰ ξανακάνει.

— Πηχρῶνεται χριστοδουλεῖα βλῆ ἡ σειρά τῆς «Πανθῶρος», τῆς φιλοσοφικῆς «Ἐπιστῆς καὶ τοῦ κληρονομίου». Ὅποιος θέλει μπορεῖ νὰ ζητήσῃ πληροφορίαν ἀπὸ τὸ γραφεῖο μας.

— Στὸ φύλλον τῆς ἄλλης Κυριακῆς θὰ δημοσιεῖσθε κριτικὴν τοῦ Πέτρου Βασιλικῦ γιὰ τὸ καινούριον βιβλίον τοῦ κ. Βλαστοῦ «Στὸν ἦσκιον τῆς σικιᾶς».

— Ἐχει πρὸς τὸσα καὶ τὸσα ἴσκιον τῶρα ὁ κ. Παπαμῆς κατὰ μέσθ στὴ Βουλῆ. Τὰ κατᾶφερε ὄμως, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια καὶ χρόνια πού ἀνεμορρητρεῖται, νὰ πρὸς καὶ μιὰ γνωστικὴ κουβέντα, μικροῦσικη, τωσῆδᾶ, τὴν περαιομένη Τρίτῃ στὴ Βουλῆ:

— Ὁθ ἔληθ ἡμέρα (ῥῶναξε μὲ ἰερὴ ἀγανάχτησῃ) ὄτε καὶ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ θὰ ἐκλέγῃ διὰ τὰ διδακτικὰ βιβλία κριτικὸς μαλλιαροῦς.

— Ὅτι προφῆτησε ὁ «βαθῶρων καὶ σώρων βουλευτῶρων» θὰ γίνῃ γλῆγωρα κ' ἔτσι ὁ κ. Παπαμῆς, ὄθ θὰ μείνῃ «μετὰ Χριστὸν προφῆτης».

— Καὶ μιὰ χρυσὴ κουβέντοῦλα τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ συνεδρίαση:

— «Ὁ κ. Παπαμῆς ἀπὸ τὸ βιβλίον εἶναι βεβαίως ἀκόλουθος

τῶν ἰδεῶν ἐκείνων οἱ ὅποιοι νομίζουσι ὅτι δημοσίωσαν ἀγορεύματα τῶν ἐθνικῶν ὑποκειμένων ὑποθέσεων καὶ οἱ ὅποιοι ἐθεώρησαν μαλακῶς τὰ ποιήματα τοῦ Βηκέρη καὶ τὸν ἑθνικὸν ἴμνον.»

Καὶ παρακάτω:

— Ἐάν ὑπάρχει κλίσιος πηχρῶνῆσται, ὄστις εἶναι ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ὄχι ἡ δημοτικὴ.

— Τὰ ἴδια κομμάτια καὶ λέει τῶσα χρόνια.

— Πιομᾶτο ζωὴ καὶ ὄσους τὸ «Μέλλον», πού τὴν περαιομένη Κυριακῆ ἔγραψε καὶ τὸ δεύτερον φύλλον του. Αἱ «ἀρχαὶ καὶ τὸ πρόγραμμα» του, ἡ «Ἰστορία τῆς ἀλλοιωτικῆς» καὶ ἡ εἰσαγωγή του τὸ «Κεφάλαιον» τοῦ Κάρλ Μάρξ, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἄρθρα τοῦ τὸ δαίχναμε φύλλον προδευτικὸ πού ἔγραψε, καὶ ῥίξῃ κλίσιος πρὸς τὸν κοσμο τῶν ἰδεῶν. Γιὰ ἀπὸ τῆς, πᾶνον πᾶνον σὲ ἄλλο του, ἔχει τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ: Ἡ βλαβερὰ ἐλευθερίωνται ὄμῆς καὶ φαίνεται πὸς αὐτὰ τὰ λόγια ἔθᾶν τᾶρχῃ μοιχᾶ γιὰ στολίδι. Τὰ συγγραμμάτα πρὸς τὸν κ. Κόκκινον, τὸ δεικνυτῆ του.

### ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ὑπερ Σμυρνῆ. Λάθος τὴ συντομῆ, τοῦ 1808 κ' εὐχρηστοῦμα. — Ἐργῆρον στο Βόλο. Πρῶτος λάθος τῆ συντομῆ τοῦ κ. Ἀντρέου καὶ τοῦ τῆ στέλουμε, κ. κ. Ροσῆ στο Χερσοῦ καὶ Νικόλ στο Κῆρο. Σὲ στέλμας προχθὲς τὸ βιβλίον τοῦ κ. Βλαστοῦ.

### Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

#### ΟΙ ΑΡΧΑΙΟΙ

Ἀγαπητὴ Νουμᾶ,  
Μὲ τσαντὴ μου χαρὰ ἔμαθα πιστεῖσαι κ' ὄλοι οἱ δικοὶ μας — τὴν ἰδουτῆ τοῦ νέου Βολιώτικου σχολείου.  
Μὰ στὸ τελευταῖον φύλλον σου, διαβάζοντας τὸ γράμμα τῆς Ἠγερέας, εἶδα πῆς κἀκόλουθες γραμμῆς: «Καὶ οἱ Ρωμαιοποῖτες σὲ ἄσκολοῦ τῆς ἐγγονοῖας μου» ἠκόουτε τοὺς μελιμῶζους καὶ τοὺς μιλῶν γιὰ Σολωμὸ καὶ γιὰ Ὑχῶρη καὶ τὸν τὸς διαβάζουνε τὸ Γνωστὸ καὶ τὸ Σαξῆρον... κατῆς Δὲ θῆτανε ταχῆτες καλῶτερα, ἂν ἔγραφε ἴτσι: σ. πᾶν τοὺς μιλῶνε γιὰ τὸν Ὀμηρον καὶ τὸ Σοφοκλῆ, γιὰ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸν Ὑχῶρη, γιὰ τὸ Γνωστὸ καὶ τὸ Σαξῆρον...; Γιατὶ μοῦ φαίνεται πὸς δὲν πρέπει νὰ περαιοθῆσθε στὴν παιδείαν μας τὸν ἀρχαῖον κόσμον, ἐμεῖς οἱ νεοέλληνας, οἱ δημοτικιστῆς. Ἄς πᾶρουμε παράδειγμα τοὺς Ἑβραῖους.  
Ἄλλο τᾶρχ τὸ ζήτημα, ἂν τὸ σημερὸν σχολεῖο, ἀποκλειστικὸ, μωρὸ καὶ ἀεροκροπανιστὸ, μᾶς βυθίζει στὴν κἀλπικη ἀρχαιομανία καὶ μᾶς νοθεῖται τὴ ζωὴν Φταῖεῖ ὁ τρόπος, τὸ σύστημα.  
Ἄς ἀγκαλιώσουμε τὴ Ρωμαιοσύνη, ἂς δυναμώσουμε τὸ νοῦ μας μὲ τοὺς ἕνους, ὄμως ἂς μὴ ξεχνᾶμε μῆτε τὴν σοφίαν, μῆτε τὴν ὁμορφίαν τῶν παλαιῶν  
Παντοτινὰ δικός σου  
ΛΕ ΠΑ

— Ἐνοια σου! Δὲν ἔχω φόβον.

— Τί λόγος, καλέ!

Ὁ Θόδωρος κίνησε σιγὰ σιγὰ γιὰ τὸν Κάβο, θωρώντας τὸ βαπῆρι πούχε κολπᾶρει. Πίσω στὴν πρῶμῃ του, τὴν ἀφροσπεφανωμένη, νόμιζε πὸς ἔδωκε ἄκῆμα, πᾶνω στὸ κάσαρον, κατῆ ἄσπρο, σὲ μαντύλι, νὰ κουνιέται, στερνὸ σημάδι χαιρειτισμοῦ Γοργῶ, σὺν κουλὶ θαλασσινῶ, πετοῦσε τὸ βαπῆρι στὸ πέλαο. Σὺν ἔφτασ' ὁ Θόδωρος στὸν Κάβο, κείνον ὕψωνε στὰ Φανῆρια τοῦ Καναλιῦ κ' ἔκοβε τὸ δρόμον του, περιμένοντας νὰ περαιοῖ ἕνα καίκι. Στὸ μικρὸ καφενεδάκι ψυχὴ δὲν εἶτανε. Μπῆκε μέσα, καίταξε τριγῶρον στῆς κᾶμαρες, στὸ φῶρνον, στῆς ἐλιές, κανεὶς δὲ φαίνονταν· οἱ κᾶμαρες πούχε ἡ Σεβαστῆ μὲ τὰ παιδιὰ τῆς, ἀδιανές, σκονισμένες, μὲ πότες καὶ παραθύρια ὄρθᾶνοιχτα, μισοσκοτεινῆς στὸ βασιλεμα, τοῦ φανῆκανε σὺν ἀνοιχτὰ μνημοῦρια! Στενοχωρήθηκε καὶ κατέθηκε κάτου στὸ γιᾶλο, στὴν ἀγαπημένη τῆς τὴν πεζοῦλα Ἐκατῆς καὶ συλλογισμένος κ' ἴθωρε τὸ βαπῆρι πούμπαινε στὸ Κανάλι. Ἐφῶνον ἀγραίχκε κατῆ σὺν ἀναρλητῶ, σὺν κάποιος νᾶκλαιγε πίσω του, παραμιλιῶντας σιγανὰ στὸν πόνον του. Στράφηκε κ' εἶδε τὴ Μοριῶ ζαρωμένη πᾶ στὸ σκῆινον, νὰ κρατᾶ ἴστα χέρια τὸ κεφάλι τῆς, σὲ νὰ φοβότανε μὴν τῆς φύγῃ! Κλονίζανε στεναγμοὶ τὰ παρθενακά τῆς στήθια καὶ καυτὰ περίσσια δάκρυα κατρακυλοῦσανε στὸ χλωμὸ τῆς πᾶσωπον, τὸ θολωμένο, π' ἀγνάντεθε, θαρρεῖς, τὸ Χᾶρον τῆς. Ὅλα κλαῖγαν πᾶνον τῆς.

— Δὲν τὸ πιστεῖω. Δὲν εἶτανε πρῶμα προμεινῆμο, ξαφνικὰ τ' ἀποραιοσανε. Μῆνα τὸ κορίτσι μοῦ φαίνεται καλὸ καὶ ἀγαθὸ κι ὄτι ἔκανε τὸ κανε μ' ἀθωότη, μὴ βᾶνοντας κακὸ στὸ νοῦ του.

— Τὸ βέβαιον εἶναι πὸς στὸ δρόμον προσευκῆς ὁ Γιάννης δὲν τὴ μάθαινε! Ὅπως ἔμαθα κινήσατ' ἀπὸ τὴ Βουλιγαμένη μεσημέρι. Σεῖς μὲ τὴ βάρκα, ὄχιως πανί, κάνατε τὸ δρόμον σὲ δυόμισον ὄρες· κείνοι μὲ τὰ πόδια, ὄπως λέν οἱ ντόπιοι, ἔπρεπε νᾶρθουν τὸ πολὺ πολὺ μᾶκρῃ ὄρα πῆδ ὕστερα, κι ὄμως μᾶς ἤσανε βράδυ, κοντὰ ὄχτῶ, μ' ἀναμμένα τὰ φῶτα. Γιατὶ; τί διάολο κάνατε;

— Ζέστη ἔκανε, μείνανε, φαίνεται, κάπου νὰ ζαποστᾶσθουνε...

— Βρὲ τί νὰ ζαποστᾶσθουνε, ζαβὲ, γέρονι εἶτανε; Σὲ μῆνα τᾶρα τὰ λῆς αὐτὰ; Κείνοι φτάσανε κ' οἱ δὺο σὺν ἀλαλιασμένοι, σὲ μεθυμένοι, μπερδῆσανε τὰ λόγια τους καὶ δὲν ξέρανε πὸς νὰ τὰ μπαλώσουν. Ἐβλεπεσ στὰ μᾶτια τους τὸ φταῖζιμο! Ἡ γριὰ δὲν μποροῦσε πᾶ νὰ γελαστῆ, τᾶνοιξε τὰ στραβά τῆς. Γῶ εἶψανε κεί γυρίζε καὶ μοῦ λέει Φεύγωμε ὄχιως ἄλλο αἰριο, ἀντιλογίης δὲν ἔχει!.. Νᾶ σου πῶ γοῦ δὲν τὴν πιστεψα, μὰ κείνη τῶπε καὶ τῶκανε, σωστῆ διαλογουαίκα... Πᾶω, γιὰ σου! Ἐφταῖσε κ' ἡ κυρὰ Σεβαστῆ μὲ κ' οἱ παππαδιές λαθεῦσανε!

— Γιὰ σου, γιατρέ μου. Γῶ θὰ πᾶω ἴσα μὲ τὸν Κάβο νὰ ἰδῶ τί γίνετα.

— Ἄ! σὲ θέλω! Βᾶλε καὶ σὺ τᾶγκυλί σου...

ΤΕΛΟΣ